מסורת הש"ס

[1]ולא הכום בני ישראל כי נשבעו להם נשיאי העדה [6]וכמה רבים רב נחמן בר יצחק אמר [8]שלשה ימים שנים רבים שלשה ר' יצחק אמר עשרה עדה כתיב בהו ר"מ אומר כל נדר שצריך חקירת חכם לא יחזיר ר' אלעזר אומר לא אסרו צריך אלא מפני שאינו צריך במאי קמיפלגי רבי מאיר סבר [3]אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד ר' אלעזר סבר [3]אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד **רבא אמר הכא באשה חשובה עסקינן** דאמר לא ניחא לי דאיתסר בקרובותיה אי הכי סיפא דקתני אבל הוא שהלך אצל חכם והתירו אצל רופא וריפא אותו מקודשת ליתני אינה מקודשת ולימא הכא באדם חשוב עסקינן דאמרה לא ניחא לי דאיתסר בקריביה איהי בכל דהו ניחא לה כדריש לקיש [7]דאמר ר"ל טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו [9]אביי אמר דשומשמנא גברא כורסיה בי חראתא רמי לה רב פפא אמר דנפסא גברא תיקרייה בסיפי בבא ותיתיב רב אשי אמר דקלסא גברא לא בעי טלפחי לקידרא

אי הכי סיפא דקתני אבל הוא שהלך בו'. דכשלמא לי טעמא משום דלמין אדם רולה שתתבזה אשתו בב"ד בבעל לא שייך זלזולתא ליך שרגיל ללכת בב"ד כל שעה לגרכו: **כאן** בזיעה עוברת. שיכול להעבירה ע"י רחילת מים דאכתי לא ידע דאפשר לעבורי בקיוהא דחמרא דההיא לא פסלה בכהנים שהעבודה לפי שעה הוא אפשר שמרחילה ועוברת ואין לפרש עוברת שעשויה להתרפאות דהיכי נוקי מתני' בשאינה עוברת הא בין קבועין בין עוברין קתני ועי"ל דזיעה עוברת שעשויה להתרפאות ואפילו לא העבירה כשר לעבודה דלא מאיסה כולי האי ומזוהם הוי דווקא זיעה שאינה עוברת והא דקתני בין קבועין בין עוברין אכל מומין דקתני התם קאי וה"פ בין קבועין שנמיין באותה משנה בין עוברין שנמיין שם כגון [6]חוורור: **וחכמים** אומרים בד"א במומין שבסתר בו'. נראה לרבינו יצחק דר"מ לא פליג אמומין שבגלוי דמודה דאין יכול לטעון דראה וניפיים הוא כדאמר אמתא ועוד דאי פליג אמומין שבגלוי אם כן משכחת לה סימפון בעבדים במומין שבגלוי לר' מאיר ולא פליג אלא בים מרחק: אבל

ניתן מו. [ע"ש], [לעיל עד: וש"נ], [שם וש"נ], ד) כ"ק קיא. קדושין ז. ולקמ. יבמות קיח:), ה) [יבמות שם], ו) בכורות מא., ז) שם מג., ח) [מנחות מב. ע"ש], ט) [פסחים לד: יומא מ. זבחים ס: מנחות נב. בכורות כה:], י) ס"א נולדו, כ) [שעיה סו], ל) תרגום של מגוריס.

תורה אור השלם

1. וְלֹא הִכּוּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי נִשְׁבְּעוּ לָהֶם נְשִׂיאֵי הָעֵדָה בְּיְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלֹּנוּ כָּל הָעֵדָה עַל הַנְּשִׂיאִים: יהושע ט יח
2. יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה הַרְאִינִי אֶת מַרְאֶיךְ הַשְׁמִיעִנִי אֶת קוֹלֵךְ כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֶיךְ נָאוָה: שיר השירים ב יד
3. וְלַצִּיּוֹן יֵאָמֵר אִישׁ וְאִישׁ יֻלַּד בָּהּ וְהוּא יְכוֹנְנֶהָ עֶלְיוֹן: תהלים פז ה

מוסף רש"י

כי נשבעו להם. וסוה להו לאתעוני אשבועתייהו אי לאו משום דהודר כרגיס (גיטין מו.). **ימים שנים רבים שלשה.** נגי זבה דלשיגן הכי בשילהי נדה (שם). עדה כתיב בהו. עדה עשרה, דכתיב גבי מרגלים (במדבר יד) לעדה הרעה, יאלו יהושע וכלב (שם). **אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד.** כלומר אינו מקפיד בכך, הלכך צריך חקירת חכם מני לקלקלה (שם). **טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו.** משל הוא שהכשים אומרות על בעל כל דהוא, שהוא טוב לשבת עם שני גופים משבת אלמנה (קדושין מא.) טן דו, כגופים שנים, בעל ואשתו, יאפילו אינו לה אלא לגוות בעלמא (קדושין ז. וכעי"ז יבמות קיח:) כלומר אשה בלא דהו ניחא לה (ב"ק קיא.). **דשומשמנא גברא.** בעל גוף נמלה, **כורסיה בי חראתא רמי לה.** מחזקת עצמה כשואה ונותנת כסאה אצל חשובות מוכית האלך (יבמות קיח:). **דנפסא גברא.** אומנותו מאוסה, מעפץ לשר (שם. ושם: דנפצא). **דקלסא גברא.** שמן פקול משפחה (שם). **והמזוהם.** מסריח (בכורות מא.). **מומין שבגלוי.** אלו. המומין בנכוד, כין קבועין בין עוברין. כל זמן שהן בו, פסולין באדם. בכהן לעבודה (שם מג.).

עין משפט נר מצוה

מג א [טוש"ע יו"ד סי' רכח סעי' כא]:
מג ב מיי' פ"ז מהל' אישות הל' ז סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לט סעי' ד:
מד ג מיי' פ"ז מהל' בילת המקדש הל"ב יג סמג לאוין פח:
מה ד מיי' פ"ו מ"ז שם הל' ח:
מו ה מיי' פ"ז שם הל' יג:
מז ו ז ח ט י כ מיי' פ"ז מהל' אישות הל' ז סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לט סעי' ד:
מח ל מיי' פכ"א שם הל' ד סמג שם טוש"ע שם סי' קח סעיף ח:

לעזי רש"י

ווירוא"ה [ווירוא"ה]. יבלת.
איגר"א. חומץ.
פינדרור"א [פינדידור"א]. סדק (של צלקת).

תוספות רי"ד

שכל המומין וכו'. פי' בבכורות מפרש להו. תנא הוסיפו עליהן זיעה ושומא וריח הפה תניא שומא קטנה שיש בה שיער ה"ז מום גדולה ואין בה שיער ר"ז מום קטנה אין זה מום איזהו גדולה פי' רשב"ג עד כאיסר האיטלקי [6] אר"ח הא מילתא מגברא רבא שמענא ליה ומנו שילא (שומא בלב) [נשכח בלב] ונעשה מקומו צלקת ה"ז מום תני נתן ביראה בין דדי אשה טפח סבר ר"א בריה דרבא קמיה דר"א למימר טפח למעליותא פי' שהוא נוי לאשה. א"ל גבי מומין תניא וכמה הוא נוי אמר אביי ג' אצבעות תניא ר"נ אומר כל אשה שדדיה גסים משל חברתה ה"ז מום וכמה א"ר מיישא בר בריה דריב"ל משמיה דריב"ל טפח: **מתני'** היו בה מומין ועודה בבית אביה האב צריך להביא ראיה שמשנתארסה היו בה מומין הללו ונסתחפה שדהו נכנסה לרשות הבעל צריך להביא ראיה שעד שלא תתארס היו בה מומין הללו והיה מקחו מקח טעות דברי ר"מ. וחכ"א בד"א במומין שבסתר

[1]ולא הכום בני ישראל כי נשבעו להם נשיאי העדה [6]וכמה רבים רב נחמן בר יצחק אמר [8]שלשה ימים שנים רבים שלשה ר' יצחק אמר עשרה עדה כתיב בהו ר"מ אומר כל נדר שצריך חקירת חכם לא יחזיר ר' אלעזר אומר לא אסרו צריך אלא מפני שאינו צריך במאי קמיפלגי רבי מאיר סבר [3]אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד ר' אלעזר סבר [3]אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד **רבא אמר הכא באשה חשובה עסקינן** דאמר לא ניחא לי דאיתסר בקרובותיה אי הכי סיפא דקתני אבל הוא שהלך אצל חכם והתירו אצל רופא וריפא אותו מקודשת ליתני אינה מקודשת ולימא הכא באדם חשוב עסקינן דאמרה לא ניחא לי דאיתסר בקריביה איהי בכל דהו ניחא לה כדריש לקיש [7]דאמר ר"ל טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו [9]אביי אמר דשומשמנא גברא כורסיה בי חראתא רמי לה רב פפא אמר דנפסא גברא תיקרייה בסיפי בבא ותיתיב רב אשי אמר דקלסא גברא לא בעי טלפחי לקידרא

תנא וכולן מזנות ותולות בבעליהן: כל מומין שפוסלין וכו': תנא הוסיפו עליהן [2]זיעה ושומא וריח הפה והני בכהני לא פסלי והתנן [1]הזקן [2]והחולה והמזוהם ותנן [6]דמומין אלו בין קבועין בין עוברין פסולין באדם א"ר יוסי בר' חנינא לא קשיא כאן בזיעה עוברת כאן בזיעה שאינה עוברת רב אשי אמר זיעה אמזוהם קא רמית [7]התם גבי כהנים אפשר לעברה בקיוהא דחמרא ומריח הפה נמי אפשר דנקט פילפלא בפומיה ועביד עבודה אבל גבי אשה לא אפשר האי שומא היכי דמיא אי דאית בה שער הכא והכא פסלה אי דלא אית בה שער אי שומא גדולה היא הכא והכא פסלה אי שומא קטנה היא הכא והכא לא פסלה דתניא [8]שומא שיש בה שער ה"ז מום אין בה שער גדולה ה"ז מום קטנה אין זה מום ואיזוהי גדולה פירש רשב"ג [9]עד כאיסר האיטלקי א"ר יוסי בר' חנינא בעומדת על פדחתה פדחתה ראה וניפיים הוא א"ר פפא בעומדת לה תחת כפה של ראשה וזימנין דמתחזיא וזימנין דלא מתחזיא א"ר חסדא הא מילתא מגברא רבה שמיע לי ומנו ר' שילא [10]נשכח כלב ונעשה מקומו צלקת הרי זה מום א"ר חסדא [11]קול עבה באשה ה"ז מום שנאמר [2]כי קולך ערב ומראך נאוה: תני ר' נתן ביראה בין דדי אשה טפח סבר רב אחא בריה דרבא קמיה דרב אשי למימר טפח למעליותא א"ל רב אשי [3]גבי מומין תניא וכמה אמר אביי שלש אצבעות תניא ר' נתן אומר [3]כל אשה שדדיה גסין משל חברותיה ה"ז מום וכמה א"ר מיישא בר בריה דרבי יהושע בן לוי משמיה דר' יהושע בן לוי טפח ומי איכא כי האי גוונא אין דאמר רבה בר בר חנה אני ראיתי ערביא אחת שהפשילה דדיה לאחוריה והניקה את בנה [3]ולציון יאמר איש ואיש יולד בה והוא יכוננה עליון א"ר מיישא בר בריה דר' יהושע בן לוי אחד הנולד בה ואחד המצפה לראותה אמר אביי [6]וחד מינייהו עדיף כתרי מינן אמר רבא וחד מינן כי סליק להתם עדיף כתרי מינייהו דהא רבי ירמיה דכי הוה הכא לא הוה ידע מאי קאמרי רבנן כי סליק להתם קרי לן [10]בבלאי טפשאי: **מתני'** [7]היו בה מומין ועודה בבית אביה האב צריך להביא ראיה שמשנתארסה [10]היו בה מומין הללו ונסתחפה שדהו נכנסה לרשות הבעל צריך להביא ראיה שעד שלא נתארסה היו בה מומין אלו והיה מקחו מקח טעות דברי ר"מ וחכמים אומרים במה דברים אמורים במומין שבסתר אבל

ניתן לי לייהו קדושין: **אבל הוא.** אם אמר לה על מנת שאין עלי מומין ונדרים: **טן דו.** גוף שניס. משל הדיוט הוא שהכשים אומרות עוד לשבת עם גוף שניס משבת אלמנה: **דשומשמנא גברא.** משל הדיוט הוא מי שבעלה קטן כאמלה: **כורסיה בי חראתא רמי.** כסאה בין הסרות בנות חורין מושיבה. כלומר גם לי בעל כמוכם: **נפסא.** מנפס לאמר. ואומנות מאוסה היא: **תיקרייה בסיפי בבא ותיתיב.** אינה בושה לקרותו על מפתן הבית ליבא שם אצלו בפני הכל: **קולסא.** ממשפחת דופי: **עלפחי.** עדשים שהוא מאכל קל ואין חסרון כיס כל כך אינה שואלת היאנו אך יקרא שמו עליה: **וכולן מזנות ותולות בבעליהן.** כל אלו שבעליהן שפלים ומרלות להם חנה אינו אצלה שמזנות תחתיהן וכשמתעברות הן תולות את העובר בבעל [ונות להן באנשים כל שהן לפי שמזנות תחתיהן]: **הוסיפו עליהם.** בנשים שאין בכהנים: **זיעה.** זועה תמיד: **שומא.** ורוח"ה: **הזקן והחולה והמזוהם.** לגבי מומי בהמה תנן. וקס"ד זיעה וריח הפה דאדם בכלל מזוהם: **זיעה אמזוהם קא רמים.** לאו דומיא היא מזוהם גופו מסריח ובאדם נמי פוסל אבל זיעה דאדם אינה פוסלת בכהנים כדקתני הוסיפו עליהם: **דאפשר לעברה בקיוהא דחמרא.** ביין קהה אייגר"א בלע"ז עד שיעבוד עבודתו: **וריח הפה נמי כו'.** אבל גבי אשה שהוא מדבר עמה כל שעה לא אפשר: **בעומדת על פדחתה.** ולעולם בשאין בה שער ובקטנה: **פדחתה.** מצחה: **ונעשה מקומו צלקת.** שנשאר שם רושם משחייתה המכה: **צלקת.** פינדרור"א ודוגמתה בשחיטת חולין (דף קכד.) גבי תנור כלי חרס דצלקיה מצלק: **למעליותא.** והכי קאמר מי הוא לאשה שיהו דדיה מובדלים טפח: **גבי מומין תניא.** הך מתני' גבי מומין תניא דקא חשיב זיעה ושומא וריח הפה ושאר מומין וטפח בין שני דדי אשה: **וכמה.** מי לה: **וכמה.** יהו גסין (אחת) משל חברותיה ויהא מוס: **ולציון יאמר.** משוס דאיירי בה רבי מייאא נקיט לה. ולציון יאמר איש ואיש יולד בה לעתיד לבא כשיתקיים מקרא שכתוב: והביאו את כל אחיכם מנחה לה' וגו' כל מקום שימצאו שם ישראל יאמרו העמים זהו מבני ציון זה יולד בה נביאנו שם: **ולציון.** כמו ושאלו אנשי המקום לאשתו (בראשית כו) על אשתו: **אחד הנולד בה כו'.** איש איש יתירא קא דריש. אחד הנולד בה ואחד המצפה לראותה יקרא מבניה ויביאוהו אצלה: **והוא יכוננה עליון.** הקב"ה יכוננה להיות עליון למעלה על כל העולם: **וחד מינייהו.** מבני ארץ ישראל: **עדיף.** פקחים וחריפים: **מתני' האב צריך להביא ראיה.** אם בא לתבוע כתובה מן האירוסין מזה שממאן לקחתה: **נכנסה לרשות הבעל.** ניסת והוא בא להוציאה בלא כתובה על מומין שבה: **הבעל צריך להביא ראיה.** עדיס. וכולה מפרש בגמרא [לקמן ע"ב]: **במה דברים אמורים.** שהבעל יכול לטעון על המומין:

אין

[1] ולא הכום בני ישראל. בגבעונים כתיב: **רבא אמר.** הא דקתני אצל חכם והתירה אינה מקודשת: **באשה חשובה.** בב"ד רולה אדם שתתבזה אשתו בב"ד הכא אמר אי אפשי באשה נדרנית וגבו נמי לא ניחא לי למיתבא לה דאתסר באמה ואחותה ולא

[2] כי קולך ערב ומראך נאוה. הא דקתני אבל הוא שהלך אצל חכם והתירו אצל רופא וריפא אותו מקודשת. אי אינה מקודשת ולימא הכא באדם חשוב עסקינן דאמרה לא ניחא לי דאיתסר בקריביה איהי בכל דהו ניחא לה כדריש לקיש דאמר ר"ל טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו. אביי אמר דשומשמנא גברא כורסיה בי חראתא רמי לה. רב פפא אמר דנפסא גברא תיקרייה בסיפי בבא. רב אשי אמר דקלסא גברא לא בעי טלפחי לקידרא. תנא וכולן מזנות ותולות בבעליהן. כל מומין שפוסלין וכו'. תנא הוסיפו עליהן זיעה ושומא וריח הפה. והני בכהני לא פסלי. והתנן הזקן והחולה והמזוהם. ותנן דמומין אלו בין קבועין בין עוברין פסולין באדם. א"ר יוסי בר' חנינא לא קשיא. כאן בזיעה עוברת. כאן בזיעה שאינה עוברת. רב אשי אמר זיעה אמזוהם קא רמית. התם גבי כהנים. אפשר לעברה בקיוהא דחמרא. ומריח הפה נמי אפשר. דנקט פילפלא בפומיה. ועביד עבודה. אבל גבי אשה לא אפשר. האי שומא היכי דמיא. אי דאית בה שער הכא והכא פסלה. אי דלא אית בה שער. אי שומא גדולה היא הכא והכא פסלה. אי שומא קטנה היא הכא והכא לא פסלה. דתניא. שומא שיש בה שער ה"ז מום. אין בה שער גדולה ה"ז מום. קטנה אין זה מום. ואיזוהי גדולה. פירש רשב"ג. עד כאיסר האיטלקי. א"ר יוסי בר' חנינא. בעומדת על פדחתה. פדחתה. ראה וניפיים הוא. א"ר פפא. בעומדת לה תחת כפה של ראשה. וזימנין דמתחזיא. וזימנין דלא מתחזיא. א"ר חסדא הא מילתא מגברא רבה שמיע לי. ומנו ר' שילא. נשכח כלב. ונעשה מקומו צלקת. הרי זה מום. א"ר חסדא. קול עבה באשה. ה"ז מום. שנאמר. כי קולך ערב ומראך נאוה. תני ר' נתן. ביראה. בין דדי אשה. טפח. סבר רב אחא בריה דרבא. קמיה דרב אשי. למימר. טפח למעליותא. א"ל רב אשי. גבי מומין. תניא. וכמה. אמר אביי. שלש אצבעות. תניא ר' נתן אומר. כל אשה. שדדיה גסין משל חברותיה. ה"ז מום. וכמה. א"ר מיישא בר בריה דרבי יהושע בן לוי. משמיה דר' יהושע בן לוי. טפח. ומי איכא כי האי גוונא. אין. דאמר רבה בר בר חנה. אני ראיתי ערביא אחת. שהפשילה דדיה. לאחוריה. והניקה את בנה. ולציון יאמר איש ואיש יולד בה. והוא יכוננה עליון. א"ר מיישא בר בריה דר' יהושע בן לוי. אחד הנולד בה. ואחד המצפה לראותה. אמר אביי. וחד מינייהו עדיף כתרי מינן. אמר רבא. וחד מינן כי סליק להתם עדיף כתרי מינייהו. דהא רבי ירמיה. דכי הוה הכא לא הוה ידע מאי קאמרי רבנן. כי סליק להתם. קרי לן. בבלאי טפשאי. **מתני'** היו בה מומין ועודה בבית אביה האב צריך להביא ראיה. שמשנתארסה היו בה מומין הללו ונסתחפה שדהו נכנסה לרשות הבעל צריך להביא ראיה. שעד שלא נתארסה היו בה מומין אלו. והיה מקחו מקח טעות. דברי ר"מ. וחכ"א. בד"א במומין שבסתר

[3] אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד. אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד. דכשלמא לי טעמא משום דלמין אדם רולה שתתבזה אשתו בב"ד בבעל לא שייך זלזולתא ליך שרגיל ללכת בב"ד כל שעה לגרכו: **כאן** בזיעה עוברת. שיכול להעבירה ע"י רחילת מים דאכתי לא ידע דאפשר לעבורי בקיוהא דחמרא דההיא לא פסלה בכהנים שהעבודה לפי שעה הוא אפשר שמרחילה ועוברת ואין לפרש עוברת שעשויה להתרפאות דהיכי נוקי מתני' בשאינה עוברת הא בין קבועין בין עוברין קתני ועי"ל דזיעה עוברת שעשויה להתרפאות ואפילו לא העבירה כשר לעבודה דלא מאיסה כולי האי ומזוהם הוי דווקא זיעה שאינה עוברת והא דקתני בין קבועין בין עוברין אכל מומין דקתני התם קאי וה"פ בין קבועין שנמיין באותה משנה בין עוברין שנמיין שם כגון חוורור: **וחכמים** אומרים בד"א במומין שבסתר בו'. נראה לרבינו יצחק דר"מ לא פליג אמומין שבגלוי דמודה דאין יכול לטעון דראה וניפיים הוא כדאמר אמתא ועוד דאי פליג אמומין שבגלוי אם כן משכחת לה סימפון בעבדים במומין שבגלוי לר' מאיר ולא פליג אלא בים מרחק: אבל

[4] אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד. אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד. דכשלמא לי טעמא משום דלמין אדם רולה שתתבזה אשתו בב"ד בבעל לא שייך זלזולתא ליך שרגיל ללכת בב"ד כל שעה לגרכו: **כאן** בזיעה עוברת. שיכול להעבירה ע"י רחילת מים דאכתי לא ידע דאפשר לעבורי בקיוהא דחמרא דההיא לא פסלה בכהנים שהעבודה לפי שעה הוא אפשר שמרחילה ועוברת ואין לפרש עוברת שעשויה להתרפאות דהיכי נוקי מתני' בשאינה עוברת הא בין קבועין בין עוברין קתני ועי"ל דזיעה עוברת שעשויה להתרפאות ואפילו לא העבירה כשר לעבודה דלא מאיסה כולי האי ומזוהם הוי דווקא זיעה שאינה עוברת והא דקתני בין קבועין בין עוברין אכל מומין דקתני התם קאי וה"פ בין קבועין שנמיין באותה משנה בין עוברין שנמיין שם כגון חוורור: **וחכמים** אומרים בד"א במומין שבסתר בו'. נראה לרבינו יצחק דר"מ לא פליג אמומין שבגלוי דמודה דאין יכול לטעון דראה וניפיים הוא כדאמר אמתא ועוד דאי פליג אמומין שבגלוי אם כן משכחת לה סימפון בעבדים במומין שבגלוי לר' מאיר ולא פליג אלא בים מרחק: אבל

[5] אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד. אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד. דכשלמא לי טעמא משום דלמין אדם רולה שתתבזה אשתו בב"ד בבעל לא שייך זלזולתא ליך שרגיל ללכת בב"ד כל שעה לגרכו: **כאן** בזיעה עוברת. שיכול להעבירה ע"י רחילת מים דאכתי לא ידע דאפשר לעבורי בקיוהא דחמרא דההיא לא פסלה בכהנים שהעבודה לפי שעה הוא אפשר שמרחילה ועוברת ואין לפרש עוברת שעשויה להתרפאות דהיכי נוקי מתני' בשאינה עוברת הא בין קבועין בין עוברין קתני ועי"ל דזיעה עוברת שעשויה להתרפאות ואפילו לא העבירה כשר לעבודה דלא מאיסה כולי האי ומזוהם הוי דווקא זיעה שאינה עוברת והא דקתני בין קבועין בין עוברין אכל מומין דקתני התם קאי וה"פ בין קבועין שנמיין באותה משנה בין עוברין שנמיין שם כגון חוורור: **וחכמים** אומרים בד"א במומין שבסתר בו'. נראה לרבינו יצחק דר"מ לא פליג אמומין שבגלוי דמודה דאין יכול לטעון דראה וניפיים הוא כדאמר אמתא ועוד דאי פליג אמומין שבגלוי אם כן משכחת לה סימפון בעבדים במומין שבגלוי לר' מאיר ולא פליג אלא בים מרחק: אבל

[6] אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד. אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד. דכשלמא לי טעמא משום דלמין אדם רולה שתתבזה אשתו בב"ד בבעל לא שייך זלזולתא ליך שרגיל ללכת בב"ד כל שעה לגרכו: **כאן** בזיעה עוברת. שיכול להעבירה ע"י רחילת מים דאכתי לא ידע דאפשר לעבורי בקיוהא דחמרא דההיא לא פסלה בכהנים שהעבודה לפי שעה הוא אפשר שמרחילה ועוברת ואין לפרש עוברת שעשויה להתרפאות דהיכי נוקי מתני' בשאינה עוברת הא בין קבועין בין עוברין קתני ועי"ל דזיעה עוברת שעשויה להתרפאות ואפילו לא העבירה כשר לעבודה דלא מאיסה כולי האי ומזוהם הוי דווקא זיעה שאינה עוברת והא דקתני בין קבועין בין עוברין אכל מומין דקתני התם קאי וה"פ בין קבועין שנמיין באותה משנה בין עוברין שנמיין שם כגון חוורור: **וחכמים** אומרים בד"א במומין שבסתר בו'. נראה לרבינו יצחק דר"מ לא פליג אמומין שבגלוי דמודה דאין יכול לטעון דראה וניפיים הוא כדאמר אמתא ועוד דאי פליג אמומין שבגלוי אם כן משכחת לה סימפון בעבדים במומין שבגלוי לר' מאיר ולא פליג אלא בים מרחק: אבל

[7] אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד. אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד. דכשלמא לי טעמא משום דלמין אדם רולה שתתבזה אשתו בב"ד בבעל לא שייך זלזולתא ליך שרגיל ללכת בב"ד כל שעה לגרכו: **כאן** בזיעה עוברת. שיכול להעבירה ע"י רחילת מים דאכתי לא ידע דאפשר לעבורי בקיוהא דחמרא דההיא לא פסלה בכהנים שהעבודה לפי שעה הוא אפשר שמרחילה ועוברת ואין לפרש עוברת שעשויה להתרפאות דהיכי נוקי מתני' בשאינה עוברת הא בין קבועין בין עוברין קתני ועי"ל דזיעה עוברת שעשויה להתרפאות ואפילו לא העבירה כשר לעבודה דלא מאיסה כולי האי ומזוהם הוי דווקא זיעה שאינה עוברת והא דקתני בין קבועין בין עוברין אכל מומין דקתני התם קאי וה"פ בין קבועין שנמיין באותה משנה בין עוברין שנמיין שם כגון חוורור: **וחכמים** אומרים בד"א במומין שבסתר בו'. נראה לרבינו יצחק דר"מ לא פליג אמומין שבגלוי דמודה דאין יכול לטעון דראה וניפיים הוא כדאמר אמתא ועוד דאי פליג אמומין שבגלוי אם כן משכחת לה סימפון בעבדים במומין שבגלוי לר' מאיר ולא פליג אלא בים מרחק: אבל

[8] אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד. אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד. דכשלמא לי טעמא משום דלמין אדם רולה שתתבזה אשתו בב"ד בבעל לא שייך זלזולתא ליך שרגיל ללכת בב"ד כל שעה לגרכו: **כאן** בזיעה עוברת. שיכול להעבירה ע"י רחילת מים דאכתי לא ידע דאפשר לעבורי בקיוהא דחמרא דההיא לא פסלה בכהנים שהעבודה לפי שעה הוא אפשר שמרחילה ועוברת ואין לפרש עוברת שעשויה להתרפאות דהיכי נוקי מתני' בשאינה עוברת הא בין קבועין בין עוברין קתני ועי"ל דזיעה עוברת שעשויה להתרפאות ואפילו לא העבירה כשר לעבודה דלא מאיסה כולי האי ומזוהם הוי דווקא זיעה שאינה עוברת והא דקתני בין קבועין בין עוברין אכל מומין דקתני התם קאי וה"פ בין קבועין שנמיין באותה משנה בין עוברין שנמיין שם כגון חוורור: **וחכמים** אומרים בד"א במומין שבסתר בו'. נראה לרבינו יצחק דר"מ לא פליג אמומין שבגלוי דמודה דאין יכול לטעון דראה וניפיים הוא כדאמר אמתא ועוד דאי פליג אמומין שבגלוי אם כן משכחת לה סימפון בעבדים במומין שבגלוי לר' מאיר ולא פליג אלא בים מרחק: אבל

[9] אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד. אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד. דכשלמא לי טעמא משום דלמין אדם רולה שתתבזה אשתו בב"ד בבעל לא שייך זלזולתא ליך שרגיל ללכת בב"ד כל שעה לגרכו: **כאן** בזיעה עוברת. שיכול להעבירה ע"י רחילת מים דאכתי לא ידע דאפשר לעבורי בקיוהא דחמרא דההיא לא פסלה בכהנים שהעבודה לפי שעה הוא אפשר שמרחילה ועוברת ואין לפרש עוברת שעשויה להתרפאות דהיכי נוקי מתני' בשאינה עוברת הא בין קבועין בין עוברין קתני ועי"ל דזיעה עוברת שעשויה להתרפאות ואפילו לא העבירה כשר לעבודה דלא מאיסה כולי האי ומזוהם הוי דווקא זיעה שאינה עוברת והא דקתני בין קבועין בין עוברין אכל מומין דקתני התם קאי וה"פ בין קבועין שנמיין באותה משנה בין עוברין שנמיין שם כגון חוורור: **וחכמים** אומרים בד"א במומין שבסתר בו'. נראה לרבינו יצחק דר"מ לא פליג אמומין שבגלוי דמודה דאין יכול לטעון דראה וניפיים הוא כדאמר אמתא ועוד דאי פליג אמומין שבגלוי אם כן משכחת לה סימפון בעבדים במומין שבגלוי לר' מאיר ולא פליג אלא בים מרחק: אבל

[10] אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד. אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד. דכשלמא לי טעמא משום דלמין אדם רולה שתתבזה אשתו בב"ד בבעל לא שייך זלזולתא ליך שרגיל ללכת בב"ד כל שעה לגרכו: **כאן** בזיעה עוברת. שיכול להעבירה ע"י רחילת מים דאכתי לא ידע דאפשר לעבורי בקיוהא דחמרא דההיא לא פסלה בכהנים שהעבודה לפי שעה הוא אפשר שמרחילה ועוברת ואין לפרש עוברת שעשויה להתרפאות דהיכי נוקי מתני' בשאינה עוברת הא בין קבועין בין עוברין קתני ועי"ל דזיעה עוברת שעשויה להתרפאות ואפילו לא העבירה כשר לעבודה דלא מאיסה כולי האי ומזוהם הוי דווקא זיעה שאינה עוברת והא דקתני בין קבועין בין עוברין אכל מומין דקתני התם קאי וה"פ בין קבועין שנמיין באותה משנה בין עוברין שנמיין שם כגון חוורור: **וחכמים** אומרים בד"א במומין שבסתר בו'. נראה לרבינו יצחק דר"מ לא פליג אמומין שבגלוי דמודה דאין יכול לטעון דראה וניפיים הוא כדאמר אמתא ועוד דאי פליג אמומין שבגלוי אם כן משכחת לה סימפון בעבדים במומין שבגלוי לר' מאיר ולא פליג אלא בים מרחק: אבל

[11] אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד. אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד. דכשלמא לי טעמא משום דלמין אדם רולה שתתבזה אשתו בב"ד בבעל לא שייך זלזולתא ליך שרגיל ללכת בב"ד כל שעה לגרכו: **כאן** בזיעה עוברת. שיכול להעבירה ע"י רחילת מים דאכתי לא ידע דאפשר לעבורי בקיוהא דחמרא דההיא לא פסלה בכהנים שהעבודה לפי שעה הוא אפשר שמרחילה ועוברת ואין לפרש עוברת שעשויה להתרפאות דהיכי נוקי מתני' בשאינה עוברת הא בין קבועין בין עוברין קתני ועי"ל דזיעה עוברת שעשויה להתרפאות ואפילו לא העבירה כשר לעבודה דלא מאיסה כולי האי ומזוהם הוי דווקא זיעה שאינה עוברת והא דקתני בין קבועין בין עוברין אכל מומין דקתני התם קאי וה"פ בין קבועין שנמיין באותה משנה בין עוברין שנמיין שם כגון חוורור: **וחכמים** אומרים בד"א במומין שבסתר בו'. נראה לרבינו יצחק דר"מ לא פליג אמומין שבגלוי דמודה דאין יכול לטעון דראה וניפיים הוא כדאמר אמתא ועוד דאי פליג אמומין שבגלוי אם כן משכחת לה סימפון בעבדים במומין שבגלוי לר' מאיר ולא פליג אלא בים מרחק: אבל

אבל במומין שבגלוי אין יכול לטעון. תימה לרב דמוקי כולה מתני' כנסה ומצאו עליה נדרים בקידושה על מנת שיין לחלק בין מומין שבסתר למומין שבגלוי הואיל והתנה על מנת שאין בה מומין ונראה לרשב"א דכשהתנה לא על מומין שבגלוי מתכוין דאותן ראה ומתפיים אלא על מומין שלא ראה מתכוין וכשיש נמי מרחץ באותה העיר אית לן למימר שלא התנה אלא על מומין שאין נגדקין על ידי מרחץ כגון ריח הפה ונכפה הקבוע לו זמן וקאי בין ארשות האב בין ארשות הבעל וה"ק אינו יכול לטעון אפי' הבית הבעל ראיה אינו מועיל לו כלום: **תברא.** פירש [1]רבינו חננאל שבועה: **מי** ששנה זו **לא** שנה זו. [2]קשה דא"כ אמאי נקט בריש עודה ברשות האב וסיפא נכנסה לרשות הבעל איפכא הוה ליה למימני דהוה ריש רבותא עפי וסיפא רבותא טפי ואומר רשב"א דדוקא נקט הכי דכי היכי דפליגי ריש וסיפא בפלוגתא דר"ג ורבי יהושע ה"ג פליגי בהכי דתנא דריש סבר דדוקא עודה בבית אביה צריך להבית ראיה אבל נכנסה לרשות הבעל אין צריך להבית ראיה דאפילו יבית הבעל עדים דעד שלא נתארסה היו בה מומין הללו כיון שנשאה חזקה אין אדם שותה בכוס אא"כ בודקו והאי דאמר ריש סבר דלא אמר נכנסה לרשות הבעל ואיכא למימר חזקה אין אדם שותה בכוס כו' כשהבית הבעל ראיה הוי מקום מקח טעות דאין אדם מתפיים במומין: **אבל היכא דליכא** חזקה דממונא אזיל בתר חזקה דגופא. פירוש אע"ג דאיכא חזקה אחרת כנגד חזקת הגוף כי הכא דבלאו חזקת ממון יש חזקה אחרת דהעמידנה בחזקת פנויה דדוקא כי איכא חזקת ממון לא אלימא ליה חזקת הגוף כנגד חזקת ממון אבל היכא דליכא חזקת ממון אלימא ליה חזקת הגוף מאחר חזקות דאי ליכא שום חזקה אחרת כנגדה מאי אתא לאשמועינן פשיטא דאזיל בתר חזקת הגוף כיון דאין דבר מכחישה וההיא נמי דמייתי איכא חזקה אחרת כנגדה כמו שאפרש ומיהו תימה לר"י דהיכי מצי למימר דאי לאו חזקת ממון דהכא הוה אזיל ר' יהושע בתר חזקת הגוף והא הוי מדלא במקום תרתי דאית לן למימר העמידנה בחזקת פנויה וכי תימא אדרבה העמד אותה בחזקת שלימה והשתא הוא דנעשה מום הרי מום לפניך דכי האי גוונא משגינן תרתי לריעותא גבי מקוה שנמדד ונמצא חסר דאמרי' כל טהרות שנעשו על גביו למפרע בין בארשות היחיד בין בארשות הרבים טמאות משום דאיכא למימר העמד טמא על חזקתו ואימור לא עבל וכי תימא העמד מקוה על חזקתו ואימור לא חסר לפניך ונראה לרשב"א דחזקת פנויה לא חשיבא כלל חזקה לגבי חזקת הגוף: **ספק טמא.** הקשה רבינו חס מ"ע דרבנן דאמרי טמא אמאי לא אזלינן בתר חזקה דהא אמרינן בפ"ק דחולין (דף י:) מנא הא מילתא דאמור רבנן אוקי מילתא בתר חזקה ומייתי לה מקרא אומר ר"ת דהכא מיירי כשנזקק לטומאה שהיה בו נגע אחד שחין או מכוה קודם והיה מוחלט ממנו וקודם שנטהר נולד בו ספק ואחר שנטהר מן הראשון לא נשאר בו אלא ספק זה וכן משמע בשלהי זיר (דף סה: ושם) דכשנזקק לטומאה איירי והשתא מייתי שפיר דאזיל ר' יהושע בתר חזקה דגופא דהעמידנו בחזקת שלא היה בו נגע אע"ג דאיכא חזקה דהעמידנו בחזקת טומאה כנגדה וה"נ הוה אמרי' לעיל אי אלו חזקה דממונא וא"ת והיכי יליף מהתם דשאני התם דכתיב קרא כדיליף בסוף זיר מלטהרו או לטמאו דפתח בו הכתוב לטהרה תחילה וי"ל דמהתם גמרינן והא דלא אזיל רבי יהושע בתר חזקה דגופא בראה מדברת ומעוברת בפרק קמא (לעיל יג.) משום דמעלה עשו ביותסין: **שער** לבן קודם לבהרת טהור. דריש מדכתיב שער לבן בבהרת משמע שהבהרת קדמה: **אמר** רבה קיהה ושיהר. רבינו חס גרים [3]רבא מההיא דהשוכר את הפועלים (ב"מ פו.) בעובדא דרבה בר נחמני: **רישא** באן נמצאו באן היו. ולא מצי למימר דשתא העמד רשות האב על חזקתו דהא אימרא ליה שנמצאו ברשותו הילכך אזלינן בתר חזקת ממון והיא אומרת משארסתני נאנסתי התם נמצאת ריעותא ברשות הבעל שנשאה ולא מצא לה בתולים ולכך נאמנת לרבן גמליאל דלא איתרע חזקת רשות האב ואיירי בענין שיכול להיות שנאנסה תחת בעלה דאי בענין שודאי לא נאנסה משנשאת אף על גב שנכנסה לרשות הבעל איתרע לה חזקת רשות האב הואיל דודאי ברשות אביה נאנסה:

ומדלא

[1]אבל במומין שבגלוי אינו יכול לטעון [2]ואם יש מרחץ באותה העיר אף מומין שבסתר אינו יכול לטעון מפני שהוא בודקה בקרובותיו: **גמ'** טעמא דמייתי האב ראיה [3]הא לא מייתי האב ראיה הבעל מהימן מני רבי יהושע היא [4]דאמר לא מפיה אנו חיין אימא סיפא נכנסה לרשות הבעל צריך להביא ראיה טעמא דמייתי הבעל ראיה הא לא מייתי הבעל ראיה האב מהימן [5]אתאן לר"ג דאמר נאמנת א"ר אלעזר תברא [6]מי ששנה זו לא שנה זו אמר רבא לא תימא רבי יהושע לא אזיל בתר חזקה דגופא כלל אלא כי לא אזיל ר' יהושע בתר חזקה דגופא היכא דאיכא חזקה דממונא אבל היכא דליכא חזקה דממונא אזיל רבי יהושע בתר חזקה דגופא [7]דתניא [8]האם בהרת קודם לשער לבן טמא אם שער לבן קודם לבהרת טהור [9]ספק טמא ור' יהושע אומר [10]כהה מאי כהה אמר רבה כהה טהור רבא אמר רישא כאן נמצאו וכאן היו סיפא נמי כאן נמצאו וכאן היו איתיביה אביי נכנסה לרשות הבעל צריך להביא ראיה שעד שלא תתארס היו בה מומין אלו והיה מקחו מקח טעות עד שלא תתארס אין משתתארס לא ואמאי לימא כאן נמצאו וכאן היו א"ל משנתארסה משום דאיכא למימר [11]חזקה אין אדם שותה בכוס אא"כ בודקו והאי ראה וניפיים הוא אי הכי עד שלא תתארס נמי אלא אמרינן חזקה אין אדם מיפיים במומין הכא נמי חזקה אין אדם מיפיים במומין אלא משנתארסה משום דאיכא תרתי חזקה העמד הגוף על חזקתו [12]חזקה אין אדם שותה בכוס אא"כ בודקו והאי ראה וניפיים הוא מאי אמרת חזקה אין אדם מיפיים במומין הוי

חדא

אין יכול לטעון. דידע ונתפיים: **גמ' הבעל מהימן.** דאמר הואיל וספק הוא אם הטעתו ואם לאו העמד ממון על חזקתו: **מני רבי יהושע היא דאמר.** בפ"ק היא אומרת משארסתני נאנסתי והוא אומר עד שלא ארסתיך לא מפיה אנו חיין שתהא נאמנת אלא העמד ממון על חזקתו ולא אזלינן בתר חזקה דגופא לומר הואיל וספק בידינו על שעת אירוסין מה היא העמד הגוף על חזקתו של קודם לכן והרי נולדה בתולה וכבר נמי לא אמרינן העמד הגוף על חזקתו ובנולד מומין נולדה: **אתאן לרבן גמליאל דאמר.** התם היא נאמנת דחזקה דגופא עדיפא: **הברא.** קשיא ריש לסיפא: **מי שנה זו לא שנה זו.** ריש לרבי יהושע והוא הדין לנכנסה לרשות הבעל וסיפא לרבן גמליאל וה"ה לעודה בבית אביה שאין לנו טעם לחלק בין עודה בבית אביה לנכנסה לחופה: **לא תימא רבי יהושע לא אזיל בתר חזקה דגופא כלל.** אפי' במקום שאין חזקת ממון עומדת נגדה להכחישה: **היכא דליכא חזקה דממונא.** עומדת לנגדה כי הכא: **טמא.** דהכי כתיב קרא (ויקרא יג) שער לבן בבהרת: **רבי יהושע אומר כהה.** דכתיב רבה: **כהה טהור.** הרי הוא כהה הנגע ממילאו שהוא טהור. ומשם ר' משה הדרשן שמעתי ורבי יהושע קיהה מאי קיהה אמר רבה קיהה וטיהר כלומר קיהה בדבר ונחלק עליהם וטיהר [13][כאדם שנקהו שיניו על אדם שאין משגיח לדבריו] וכן מצאתי בת"כ[14] ור' יהושע קיהה טיהר. אלמא העמד הגוף על חזקתו ולא תטומאנו מספק: **רבא אמר רישא כאן נמצאו כאן היו.** רבא מהדר לאוקמא כולה כרבן גמליאל דאוקמינן הלכתא כוותיה בפרק קמא[15] לעולם חזקה דגופא עדיף וריש טעמא משום דכיון דבבית אביה נמצאו המומין אימרא חזקתיה לאב דאיכא למימר כאן היו קודם אירוסין ובפ"ק נמי פלוגתייהו בנכנסה לרשות הבעל היא ובה אמר רבן גמליאל דלא הוריעה חזקת אביה בכך: **משנתארסה לא.** אם הבית הבעל רואה שראו בה מומין הללו משנתארסה והיא עודה בבית אביה אינו רואה היא ואי טעמא משום דאין נמצאו כאן היו הרי בבית אביה נמצאו אלא על כרחך ריש וסיפא פליגי ואפילו באו לדין בעודה בבית אביה אית ליה לתנא דסיפא דהיא נאמנת: **אמר ליה.** לעולם ריש משום דאין נמצאו כאן היו הוא ומשנתארסה משום דאיכא תרתי והיכא שהבית עדים שראו בה מומין הללו משנתארסה בבית אביה משום הכי אינו רואה היא דאיכא תרתי ליפות כחה אבל העמד הגוף על חזקתו ולא היו בה בשעת אירוסין שהכל הולך אחר אותה שעה. וא"ת הוריעה החזקה הואיל וכאן נמצאו חזקה אין אדם שותה בכוס אא"כ בודקו ואפי' כאן היו קודם קדושין זה שהכניסה לחופה וזו היא שמיית הכוס בידוע שבדקה ונודע לו ולאה וניפיים:

חדא

הא מילתא דאמור רבנן אוקי מילתא בתר חזקה ומייתי לה מקרא אומר ר"ת דהכא מיירי כשנזקק לטומאה שהיה בו נגע אחד שחין או מכוה קודם והיה מוחלט ממנו וקודם שנטהר נולד בו ספק ואחר שנטהר מן הראשון לא נשאר בו אלא ספק זה וכן משמע בשלהי זיר (דף סה: ושם) דכשנזקק לטומאה איירי והשתא מייתי שפיר דאזיל ר' יהושע בתר חזקה דגופא דהעמידנו בחזקת שלא היה בו נגע אע"ג דאיכא חזקה דהעמידנו בחזקת טומאה כנגדה וה"נ הוה אמרי' לעיל אי אלו חזקה דממונא וא"ת והיכי יליף מהתם דשאני התם דכתיב קרא כדיליף בסוף זיר מלטהרו או לטמאו דפתח בו הכתוב לטהרה תחילה וי"ל דמהתם גמרינן והא דלא אזיל רבי יהושע בתר חזקה דגופא בראה מדברת ומעוברת בפרק קמא (לעיל יג.) משום דמעלה עשו ביותסין: **שער** לבן קודם לבהרת טהור. דריש מדכתיב שער לבן בבהרת משמע שהבהרת קדמה: **אמר** רבה קיהה ושיהר. רבינו חס גרים [3]רבא מההיא דהשוכר את הפועלים (ב"מ פו.) בעובדא דרבה בר נחמני: **רישא** באן נמצאו באן היו. ולא מצי למימר דשתא העמד רשות האב על חזקתו דהא אימרא ליה שנמצאו ברשותו הילכך אזלינן בתר חזקת ממון והיא אומרת משארסתני נאנסתי התם נמצאת ריעותא ברשות הבעל שנשאה ולא מצא לה בתולים ולכך נאמנת לרבן גמליאל דלא איתרע חזקת רשות האב ואיירי בענין שיכול להיות שנאנסה תחת בעלה דאי בענין שודאי לא נאנסה משנשאת אף על גב שנכנסה לרשות הבעל איתרע לה חזקת רשות האב הואיל דודאי ברשות אביה נאנסה:

ומדלא

עין משפט נר מצוה

מט א מיי' פכ"ה מהל' אישות הל' ב טוש"ע אה"ע סי' קז סעי' ה:
נ ב מיי' שם טוש"ע שם סעי' ו וסי' לט סעי' ד בהג"ה:
נא ג מיי' שם הל' ד טוש"ע שם סי' קז סעי' ז:
נב ד מיי' פ"ב מהל' טומאת צרעת הל"ו סמג עשין רלד:
נג ה מיי' שם הל"ט:
נד ו מיי' פכ"ה מהל' אישות הל"ו סמג עשין מח טוש"ע אה"ע שם סעי' י:

תוספות רי"ד

אבל במומין שבגלוי אינו יכול לטעון. ואם יש מרחץ באותו עיר אף במומין שבסתר אינו יכול לטעון מפני שהוא בודק בקרובותיה. פי' האב צריך להביא ראיה אם בא לתבוע כתובה מן האירוסין שתקנו חכמים לבתולה מאתים מן הבעל שממאן לכונסה. ואם נכנסה לרשות הבעל שכבר נשאת ורוצה להוציא בלא כתובה מפני מומין שבה הבעל צריך להביא ראיה בעדים שעד שלא תתארס היו בה וחכ"א

ב) במומין שבסתר דהא ראה ונתפייס הוא: ואמרי' טעמא דמייתי אב ראיה הא לא מייתי אב ראיה מהימן בעל. פי' דאמרי' הואיל וספק הוא אם הטעתו אם לאו העמד ממון על חזקתו מני ר"י הוא דאמר בפ"ק לא מפיה אנו חיין. אימא סיפא נכנסה לרשות הבעל צריך להביא ראיה טעמא דמייתי הבעל ראיה הא לא מייתי ראיה האב מהימן אתאן לר"ג דאמר היא נאמנת פי' בכל מידי דאית ליה לתובע חזקה דגופא ולנתבע חזקה דממונא פליגי ר"י ור"ג דר"י אזיל בתר חזקה דממונא והמע"ה. ור"ג אזיל בתר חזקה דגופיה כדתנן בפ"ק הנושא את האשה וכו'. וה"נ במתני' איכא חזקה דגופא לאשה וחזקה דממונא לבעל בין ברישא בין בסיפא ומ"ש דברישא האב צריך להביא ראיה ואי לא מייתי ראיה בעל מהימן ובסיפא צריך הבעל להביא ראיה ואי לא מייתי ראיה האשה נאמנת. ואתא ר"א ואוקמה כתנאי וחברא מי ששנה זו לא שנה זו רישא ר"י וה"ה לנכנסה לרשות הבעל וסיפא ר"ג וה"ה לעודה בבית אביה שאין לנו טעם לחלק בין עודה בבית אביה לנכנסה לחופה. רבא אמר כאן נמצאו כאן היו. פי' כולה ר"ג היא ורישא דבעל נאמן משום דאמרי' כאן נמצאו וכאן היו דע"כ לא אמרינן דאשה נאמנת אלא היכא דנמצא הספק במקומו של בעל דומיא דהנושא א"ה ולא מצא לה בתולים שהאשה עומדת במקום הבעל ודומיא לנכנסה לביתו

ג) [שבת לב: וש"נ], ד) [כ"מ לעיל יג:], ה) [ע' תוס' יבמות י: ד"ה ולימנו], ו) [שבת לב: וש"נ], ז) [כ"מ לעיל יג:], ח) [ע' תוס' יבמות ד"ה ר' יהושע], ט) [מזרע בגדעים פר' ג], ע) [לעיל יב:], י) [הביאו הערוך בערך תבר ל בביאור הירוש ע"ש], כ) [כ"מ רבה],

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מי ששנה זו וכו' קשה דא"כ וכו'. ע' שבת לב ע"ב תוס' ד"ה תבר"ל וע' יבמות י ע"ב תד"ה ולימנו:

מוסף רש"י

אם בהרת קדמה לשער לבן טמא. דשער לבן מסימני טומאה וכגון שקדמתו בהרת, דכתיב (ויקרא יג) והנה נהפך שער לבן בבהרת (נדה יז. ובטי"ז ב"מ פו:). אם שער לבן קודם לבהרת טהור. לפי מה שכתוב בתורה (ב"מ פו:). ספק. אם זה קדם אם זה קדם (סנהדרין פו:). כהה טהור. כאילו כהה הנגע דהוי מסימני טהרה כשמתנה הלובן לאחר הסגר (שם) הרי הוא כנגע שכהה מלאיתו בשטוע של הסגר שהוא סימן טהרה דכתיב והנה כהה הנגע ונו', ונפש ר' משה הדרשן שמעתי קיהה כלומר קיהה בדבר ונחלק עליו, וכן מצאתי בת"כ ר' יהושע קיהה וטיהר (נדה יט:).

תוספות רי"ד (המשך)

של בעל אבל ברישא כיון דבמקום האשה נמצאו המומין אמרי' כאן נמצאו וכאן היו עד שחביא ראיה לדבריה. ואי קשיא היכי מצינו למימר דאר"ג דהיכא שנמצא הסמפון במקומה של אשה שאינה נאמנת והא בראוה מעוברת שנמצא הספק באשה עצמה ואפ"ה אמר ר"ג דהיא נאמנת י"ל היכא אמרי' כאן נמצאו וכאן היו ולא אזלינן בתר חזקה דגופא ה"מ כי קאי באפה דחזקה דממונא דכאן נמצאו שבקיה לחזקה דגופא ואזלינן בתר חזקה דממונא אבל היכא דלא קאי באפה חזקה דממונא אף על גב דכאן נמצא הספק אזלינן בתר חזקה דגופא:

מסורת הש"ס

ה) לעיל יב:, כ) [ע' תוס' יבמות י: ד"ה ולימנו], ג) [שבת לב: וש"נ], ד) [כ"מ לעיל יג:], ה) מזיר סה: ע"ש כ"מ פו. סנהדרין פז: נדה יט. נגעים פ"ד מי"ג, ו) [ע' תוס' יבמות קי: ד"ה וקמקנו וכסנהדרין פז: ד"ה ר' יהושע], ז) כ"י כ"ל, ח) [מזרע בגדעים פר' ג], ט) [לעיל יב:], י) [הביאו הערוך בערך תבר ל בביאור הירוש ע"ש], כ) [כ"מ רבה],

---

ה) נראה דכ"ל וחכמים אומרים בכמומין שבגלוי אינו יכול לטעון דהא ראה ונתפיים הוא.

חדא במקום תרתי. דהעמד ממון על חזקתו לא אמרינן דיהוו נמי הכא תרתי דבמקום חזקה דגופא חזקה דממונא לאו כלום היא: **עד שלא תתארס.** אבל היכא שהגיע עדים שראו בה עד שלא תתארס: **העמד הגוף על חזקתו ליכא למימר.** להודיע שלא היו בה בשעת קדושין דהא קיימי עדים: **והעמד ממון על חזקתו.** כי ליכא חזקה דגופא: **רב אשי אמר כו'.** מהדר נמי לאוקמה כולה כדכן גמליאל דחזקה דגופא עדיפא ורישא לחכי לא מהניא חזקה דגופא לפי שאין הטענה שלה אלא של אביה שכתובת מירושין לאב והוה ליה מנה לאבא בידך וגבי אב לא אמרינן בגוף שלה דתיהני חזקתה: **מודה ר"מ** גרסי' בתוספתא. אע"ג דאמר נכנסה לרשות הבעל על הבעל להביא ראיה מודה הוא במומין הראויין לבא עמה כו'. וקס"ד בכל מומין שיש לספק ולומר שמבית אביה באו: **שעל האב להביא ראיה.** ואע"פ שנכנסה לרשות הבעל: **מנה לי בידך הוא.** ונימא העמד הגוף על חזקתו: **ביאירים.** אלמא יתירה דליכא למימר לאחר מירושין נולד: **ומשך בעל החמור את הפרה.** והחמור היה בבית בעליו ותנן בקדושין (דף כח.) כל הנעשה דמיס באחר כיון שזכה זה שמשך אחד מהם נתמייב חברו באונסי חליפין

בכל מקום שהן: **עד שמת החמור.** זה אומר עד שלא משכה את פרתי מת ממורך ולך מת וזה אומר משמשכתי מת וכבר קנוי הוא לך: **ואמר חוגא כלה.** תנא דמתני' דאיירי במומי כלה מסייע לי: **הי כלה.** הי מילתא דמתני' מסייעתא: **אילימא כלה בבית אביה.** דישא דמתני' ב) שבאו לדין בעודה ארוסה דקתני האב צריך להביא ראיה וקבירא ליה לשמואל בר"ח דמוקי לה ג) בתרי תנאי ואפי' נכנסה לחופה אית ליה לתנא דרישא שהאב צריך להביא ראיה ואע"פ שלא נולד ספק ברשותו אלמא אינו גובה ממון מספק. והאי נמי לא יחזיק בפרת חבירו מספק ואף על גב שהספק ברשות חבירו נולד שהרי כבר נעשית משיכה מי

חדא במקום תרתי וחדא במקום תרתי לא אמרינן עד שלא תתארס העמד הגוף על חזקתו לא איכא למימר מאי איכא חזקה דאין אדם שותה בכוס אלא אם כן בודקו והאי ראה וניפיים הוא אדרבה חזקה אין אדם מיפיים במומין והעמד ממון על חזקתו רב אשי אמר רישא מנה לאבא בידך וסיפא מנה לי בידך איתיביה רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי ד)מודה ר"מ במומין הראויין לבא עמה מבית אביה שעל האב להביא ראיה ואמאי מנה לי בידך הוא הכא במאי עסקינן ב)בית'רת יתירת מאי ראיה מייתי ראיה דראה וניפיים הוא: א"ר יהודה אמר שמואל ג)המחליף פרה בחמור ומשך בעל החמור את הפרה ולא הספיק בעל הפרה למשוך את החמור עד שמת החמור על בעל החמור להביא ראיה שהיה חמורו קיים בשעת משיכת פרה ותנא תונא כלה הי כלה אילימא כלה

נתרוייהו בהדי הדדי לא מסייע ועוד יש לפרש דמשום הכי כי הוו תרוייהו בהדי הדדי עדיפי טעמי האשה משום דאפילו לא יהיה אלא אחד מהן אמת או חזקת הגוף או אין אדם שותה בכוס יש לה כתובה אבל בעל לא מיפטר אלא עד שיהו כל הטעמים שלו אמת אשה אחד מהם שקר מפסיד הבעל הילכך גריעי טעמי הבעל מטעמי האשה: **רישא** מנה **לאבא** בידך. לכאורה היה נראה לרבינו יצחק לפרש דטעמת משום דברי שלה לא מהני לאב דהוי כמנה לאחר בידך דאמרינן בש נוחלין (ב"ב קלה: ושם) דאינו נאמן גבי האומר זה אבי אינו נאמן דבעי לאוכוחי מהתם דברי ושמא לאו ברי עדיף ומשני שאני התם דכמנה לאחר בידך הוי ואע"ג דהכא איכא נמי חזקת הגוף מ"מ לא מהני ליה דלא אמר רבן גמליאל דנאמנת אלא בברי ושמא כדאמרינן לעיל בריש פ"ב (דף טז.) וברי שלה לא מהני ליה כדפרישית ומיירי כגון שהאב טוען שמא דאי טוען ברי לא הוה ליכא סיפא מנה לי בידך ולגבי דידה מהני ברי דידה ואע"ג דקי"ל דברי ושמא לאו ברי עדיף הכא איכא ברי וחזקה וחזר בו רבינו יצחק דהא משמע מדקאמר על האב להביא ראיה שאינו עוטל בלא ראיה אפילו טוען ברי מדלא קאמר או שיאמר ברי לי ועוד דמשמע מהגיה דשמואל בסמוך דנכנסה לרשות הבעל דעל הבעל להביא ראיה אפי' טוען האב והבת שמא ואינו מטעם ברי ושמא אלא משום דנולד הספק ברשותו מדמייתי ופריך עלה מהגיה דמתני שנמצאת כו' דהגיה שמא ושמא הוא ואי משום ברי ושמא הוא לא הוה פריך מידי דמסתמא רב אשי לא פליג אדשמואל דקיימא לן כוותיה ונראה לו פירוש הקונטרס עיקר דרישא מנה לאבא בידך ולא מהגיה חזקת האשה לגבי האב:

ומודה ר"מ לחכמים במומין הבאין בו'. להאי גירסא קשה דהשתא משמע דחכמים מייפין כח הבעל טפי מר"מ מדקאמר מודה ר"מ לחכמים דהכא יפה כח הבעל מכח האב אע"ג דבעלמא לא מייפה ר"מ כח הבעל כמו חכמים ובמתני' לא משמע הכי אלא ר"מ מייפה כח הבעל טפי מחכמים דאפי' מומין הנגדקים יכול לטעון וחכמים פליגי עליה על כן נראה כפירוש רבינו חננאל דגרים ומודים חכמים לר"מ ומיהו גם זה אינו מיושב דלא שייך מודה הואיל ולא פליגי בכה"ג ובקונטרס גרים ומודה ר' מאיר ומו לא וקשה מודה למאן: **ואמאי** מנה לי בידך הוא. תימה אמאי אקשי לרב אשי טפי מלכל הני אמוראי דלעיל דלמ"ד תבראי הוה מצי לאקשויי מה חילוק יש בין בית אביה ובין בית בעלה ולמ"ד נמי כאן נמצאו כאן היו אמאי על האב להביא ראיה הא הוי חדא במקום תרתי ולא מצי למימר דס"ד דמקשן דראוין לבא עמה משמע שהם ישנים ויכיר שמומין אלו באו מזמן ארוך מקודם אירוסין ואיתרע חזקת הגוף לפיכך על האב להביא ראיה דא"כ מאי פריך לרב אשי הא רב אשי לא אמר שיהא נאמן אלא משום חזקה ומיהו יש לומר דלעולם ס"ל כאן נמצאו כאן היו ומיירי באומן מומין שאין הבעל יכול לידע אותם אפי' ע"י בדיקה כגון נכפה הקבוע לו זמן וריח הפה שיכולה לשמור עצמה שלא יכירו בה בני אדם שאע"פ שנכנסה לרשות הבעל על האב להביא ראיה דהשתא לא הוי חדא במקום תרתי לחזקה שאין שותה בכוס אא"כ בודקו ולאה ונתפייס ליכא למימר כיון דאין יכול לידע מומין אלו ע"י בדיקת קרובותיו ומיהו לא יתכן לפרש כן למאי דגרסינן בתוספתא במומין הראויין להיולד עמה בבית אביה: **על בעל החמור להביא ראיה.** אע"פ שהוא מוחזק וחזקת הגוף נמי מסייע ליה והוה לן לאוקמי החמור בחזקת שהיה קיים אלא טעמא דשמואל דמוקמינן לפרה בחזקת מרה קמא והא דפריך הש"ס בהשמואל (ב"מ ק. ושם) גבי המחליף פרה בחמור וילדה דיחלוקו וליחזי בדשותא דמאן קיימא וליהוי אידך המוציא מחבירו עליו הראיה אלמא לא מוקמינן אחזקת מרה קמא היכא דתפיס אידך התם פריך לפי המסקנא דהכא דלא קאי הכי ומיהו תימה למאי דסלקא דעתין השתא אמאי על בעל החמור להביא ראיה כיון שהוא מוחזק וגם איכא לאוקמי החמור בחזקת שהיה קיים והא שמואל גופיה אית ליה בריש המוכר פירות (ב"ב לב.) המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן דאין המעות מוחזרין ולא מוקמינן להו בחזקת מרה קמא אלא אזלינן בתר חזקה דהשתא אע"ג דרובא מזכני לרידיא מסייע למרה קמא כ"ש הכא דאית לן למיזל בתר חזקה דהשתא דמסייע ליה חזקת הגוף וליכא למימר דהתם היינו טעמא דמדלא דק אם הוא נגחן אית לן למימר דלשמיטה זבניה דא"כ מה צריך למימר התם לשמואל כי אזלינן בתר רובא באיסורא בממונא לא אזלינן והא טעמא לא משום רובא הוא אלא משום דלא דק ועוד בפ' בית כור (שם קה. ושם) אמר שמואל כור בשלשים סאה בסלע אני מוכר לך ראשון ראשון קנה משום דמספקא ליה אי תפיס לשון ראשון או לשון אחרון ולוקמא בחזקת מרה קמא על כן נראה דטעמא דשמואל לאו משום חזקת מרה קמא אלא אית לן למימר כיון דאשתכח החמור דמת כי היכי דעכשיו הוא מת כן יש לנו להחזיקו שהיה מת גם קודם ודמיא להא דאמר בנדה (דף ל.) דכל הטומאות כשעת מציאתן ודוקא גבי מיתת חמור וגבי מוס וגבי מתט שנמצאת בעודי בית הכוסות אית לן למימר הכי והא דכלה בבית אביה דאמרינן נמי כמו שאנו מוצאין מוס

מוס

ג) [מוספתא פ"ז ע"ש], ד) [לעיל עה.], ג) [לעיל עה.].

עין משפט נר מצוה

נה א ב מיי' פכ"ה מהל' אישות הל"ד טוש"ע אה"ע סי' קיז סעיף ז: נו ג מיי' פ"ב מהלכות מכירה הלי"ד סמג עשין פב טוש"ע חו"מ סי' רכד סעיף ח:

תוספות רי"ד

ר"א אמר רישא מנה לאבא בידך סיפא מנה לי בידך פי' ר"א נמי אוקמיה כר"ש ורישא דאמרי' בעל מהימן משום דהו"ל מנה לאבא בידך שהוא טענת שמא שהאב טוען להוציא הכתובה בשבילו והיא טוענת שמא שאינו ברור מתי נולדו בה המומין הללו. והילכך לא מהני חזקה דגופה כגון שטענה האשה שהיא טוענת ברי ויזכה בכתובה לעצמו דהיכא מהניא ומפקינו' בה ממונא ה"מ למאן דאית ליה חזקה דגופיה אבל חזקה דגופא דאשה לא מהני ליה חזקה לדיליה לאפיק ממונא מחזקה אבל אילו הות [טוענת] כנגדו דכתובתה לעצמה ה"נ אשה מהימנא ואע"פ שלא נכנסה לרשות הבעל ולא אמרינן כאן נמצא וכאן היו ולר"א האשה נאמנת וקי"ל הל' כר"א דהוא בתרא. אמר ר"י א"ש המחליף פרה בחמור ומשך בעל החמור את הפרה ולא הספיק בעל הפרה למשוך את החמור עד שמת. על בעל החמור להביא ראיה שהי' חמורו קיים בעת משיכת הפרה ותנא תונא כלה. פי' בעל החמור משך את הפרה והחמור היה בביתו ותנן בספ"ק דקידושין כל הנעשה דמים באחר כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפין פי' כיון שמשך א' מהן נתחייב חבירו באונס חליפיו בכ"מ שהן ועכשיו נמי משעה שמשך את הפרה קם החמור ברשות בעל הפרה ואם מת לאחר משיכת הפרה לעצמו מת ואע"פ שהחמור בבית בעליו עומד וכשנמצא מת לא ידענו מתי מת זה אומר עד שלא משכת פרתי מת וברשותך מת. וזה אומר לאחר שמשכתי פרתך מת וברשותך מת אמר שמואל שעל בעל החמור להביא ראיה שהיה חמורו קיים בעת משיכת הפרה ואם לא ימצא ראיה יחזור פרה לבעלה. ומסתייע ממתני' דכלה ואמרי' הי כלה אי לימא כלה בבית אביה וכו'